

Vanhustyön keskusliitto
Centralförbundet för de gamlas väl ry

Mitä ikäpolvitoiminta voi antaa liikuntaväelle? Eri-ikäisten käsityksiä ikäpolvien vuorovaikutuksesta.

Arto Tiihonen, FT, liikuntasosiologi

Käsiteharjoituksia 1

- Elämänkulku voidaan jakaa elämän eri vaiheisiin
  - Missä elämänvaiheessa koet juuri nyt olevasi?
  - Kertokaa pöytäryhmässä, mikä on nykyinen elämänvaiheenne ja lyhyt perustelu sille.

Vanhustyön keskusliitto
Centralförbundet för de gamlas väl ry

Minkä nimisistä vaiheista elämäнкulku koostuu?

Vastaukset (kysely: N= 820) olivat yleisimmin lyhyitä (3-6 vaihetta) ja suhteellisen perinteisiä listoja. Yleisimmät:

- Lapsuus, nuoruus, aikuisuus, vanhuus
- Lapsuus, nuoruus, aikuisuus, keski-ikä, vanhuus
- Lapsuus, aikuisuus, vanhuus
- $2 + 2 + 2 =$ kaksi käsitettä lapsuutta/nuoruutta, aikuisuutta/keski-ikää, ikääntymistä/vanhuutta varten.

Elämänvaiheiden määrittelyssä ikä ei ole ainoa perustelu

Vanhustyön keskusliitto
Centralförbundet för de gamlas väl ry

Vastauksista löytyi erilaisia tapoja ja perusteita hahmottaa elämänkulkua, joissa haastettiin elämänvaiheen ikäperusteinen jaottelu:

- Elämänkulun jakamista **roolien ja velvollisuuksien** mukaan, esim. perhe-, työ- ja vapaa-ajan roolit.
- **Siirtymävaiheiden** lisäämistä ikämääritelmien väleihin, esim. varhaisteini-ikä, myöhäiskeski-ikä, seniori, varhaisvanhuus.

Elämänvaiheet ja liikunta/urheilu

- Eri elämänvaiheissa ihmiset harrastavat liikuntaa ja urheilua perinteisesti eri tavoin
  - Lapsena leikitään, nuorena urheillaan, keski-ikäisen liikutaan, ikäihmisenä kuntoillaan...
  - Kysymys: pitääkö liikunnan/urheilun harrastamisen muuttua em. tavoilla elämänvaiheiden mukaan?

Käsiteharjoituksia 2

Elämänkulkua ja eri-ikäisten arkea määrittää paljolti se, mihin perhesukupolveen henkilö kuuluu.

- Mitä perhesukupolvina elätte juuri nyt?
- Kertokaa pöytäryhmässä perhesukupolvinen tilanteenne ja lyhyt perustelu sille.

Perhesukupolvista

- Perhesukupolvi tai biologinen sukupolvi vaihtuu 20-30 vuoden välein.
- Väestön pidentyneen eliniän myötä Suomessa on jo aika tavallista, että elossa on neljä eri perhesukupolvea.
- Yksilö voi olla yhtä aikaa lapsi, vanhempi ja isovanhempi tai lapsi, lapsenlapsi ja vanhempi – uusioperheissä rooleja voi olla vielä enemmän.
- Perhesukupolviset roolit vaikuttavat velvollisuuksiin, vastuisiin, ajankäyttöön jne. elämänkulun eri vaiheissa eri tavoin.

Perhesukupolvet liikunta/urheilu

- Yksilö elää useimmiten monta eri perhesukupolvea yhtä aikaa
  - Miten se vaikuttaa liikunnan/urheilun harrastamiseen?
  - Kysymyksiä: pitääkö kaikkien lasten/nuorten urheilla, pitääkö kaikkien vanhempien olla passiivisia tukijoita, pitääkö isovanhempien jättää urheileminen muille?

Yhteiskunnallinen tai kulttuurinen sukupolvi

- Sukupolvikäsitettä on hyvin yleisesti käytetty kuvaamaan jonkin ikäisten eroja suhteessa toisen ikäisiin, joilla on ainakin oletetusti erilaiset elämäkokemukset tai – tulkinnat elämästä ja maailmasta.
  - Mihin sukupolveen itse tunnut kuuluvasi ja millä perusteella?
  - Kerro ja perustele se ryhmällesi.

Vanhustyön keskusliitto
Centralförbundet för de gamlas väl ry

Sukupolvikäsitteitä

Sukupolvikäsite
Sotien ja pulan sukupolvi
Työn sukupolvi
Sotasukupolvi
Sodan jälkeisen jälleenrakennuksen ja nousun sukupolvi
Sodan ja jälleenrakennuksen sukupolvi
Vanhat sukupolvet
Suuren murroksen sukupolvi
Muutoksen sukupolvi
Kekkosen, 1960-luvun ja kuulentojen sukupolvi
Suuret ikäluokat
Suurten ikäluokkien sukupolvi
Lähiöiden sukupolvi
Kylmän sodan päättymisen sukupolvi
X-sukupolvi
Elämyssukupolvi
Lamasukupolvi
Laman sukupolvi
EU-jäsenyyden ja laman sukupolvi
Y-sukupolvi
Milleniaalit
Teknologian, kansainvälisyyden ja terrorismin sukupolvi
Nuorisosukupolvet
Nettisukupolvet

Ikä(polvi) 2014	0-9	10--19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80-89	90-99	100-
Elämänvaihe											
lapsuus	Yellow	Yellow									
nuoruus		Green	Green								
varhaisaikuisuus			Blue	Blue							
keski-ikä				Purple	Purple	Purple					
myöhäiskeski-ikä						Purple	Purple				
ikäntynyt							Red	Red			
vanhuus									Blue	Blue	Blue
Perhesukupolvi											
lapsenlapsenlapsi	Yellow										
lapsenlapsi	Orange	Orange									
lapsi	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange				
vanhempi			Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green	Green
isovanhempi					Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red
isoisovanhempi								Blue	Blue	Blue	Blue
Historiallis-yhteiskunnallinen sukupolvi											
Sotien ja pulan sukupolvi										Blue	Blue
Sodan jälkeisen jälleenrakennuksen ja nousun sukupolvi								Red	Red		
Sodan ja jälleenrakennuksen sukupolvi								Purple			
Suuren murroksen sukupolvi							Purple	Purple			
Lähiöiden sukupolvi						Green	Green				
Kekkosen, 1960-luvun ja kuulentojen sukupolvi						Blue	Blue				
Kylmän sodan päättymisen sukupolvi					Green	Green					
EU-jäsenyyden ja laman sukupolvi				Orange							
Teknologian, kansainvälisyyden ja terrorismin sukupolvi			Orange								

Oma ikäpolvikokemus – ja toisten

- On tärkeää, että olemme tietoisia siitä, mikä on oma elämänvaiheemme, suku- tai ikäpolvikokemuksemme
  - Biggs & Lowenstein: sukupolvitaju (generational intelligence); Elämänkulku ja ikäpolvi –hankkeen julkaisut
- Miten osaamme samaistua tai ottaa huomioon eri-ikäisten erilaiset ikäpolvikokemukset?
  - Vaihtoehdot: ”sukupolvien välinen sota” (esim. eläkekeskustelu, ympäristö, talous); sukupolvien välinen solidaarisuus ja ikäpolvien välinen yhteistoiminta

Ikäpolviharjoituksia 1

- Kuka on urheilijaesikuvasi ja miksi?
  - Kuka se mahtaisi olla, jos olisit 20-30 vuotta vanhempi kuin nyt tai jos olisit 20-30 vuotta nuorempi kuin nyt?
  - Mikä on urheilulajisi; entä mikä se olisi, jos olisit em. tavoin vanhempi/nuorempi?
- Mitkä asiat/kokemukset vaikuttavat käsityksiimme?

YU-keskusteluryhmän urheilijaesikuvat nuorimmasta vanhimpaan

Paras yleisurheilija (Suomi)	Paras yleisurheilija (maailma)
Lasse Viren	Usain Bolt
Tero Pitkämäki	Usain Bolt
Paavo Nurmi	Carl Lewis/Marlene Ottey
Lasse Viren	Carl Lewis
Paavo Nurmi	Allison Felix
Paavo Nurmi	Bob Beamon
Lasse Viren	Carl Lewis
Lasse Viren/Tapio Rautavaara	Jan Zelezny

Vanhustyön keskusliitto
Centralförbundet för de gamlas väl ry

YU-keskusteluryhmän parhaat y-urheilutapahtumat nuorimmasta vanhimpaan

Hienoin yu-tapahtuma (Suomi)	Hienoin yu-tapahtuma (maailma)
Suomi-Ruotsi	Lontoon olympialaiset 2012
Suomi-Ruotsi	Olympialaisten yleisurheilukilpailut
Helsingin olympialaiset 1952	Los Angelesin olympialaiset 1984
Helsingin MM-kisat 2005	Atlantan olympialaiset 1996
Suomi-Ruotsi	Lontoon olympialaiset 2012
Helsingin EM-kisat 1971	Munchenin olympialaiset 1972
Helsingin MM-kisat 2005	Pekingin olympialaiset 2008
Helsingin EM-kisat 1994	Lontoon olympialaiset 2012

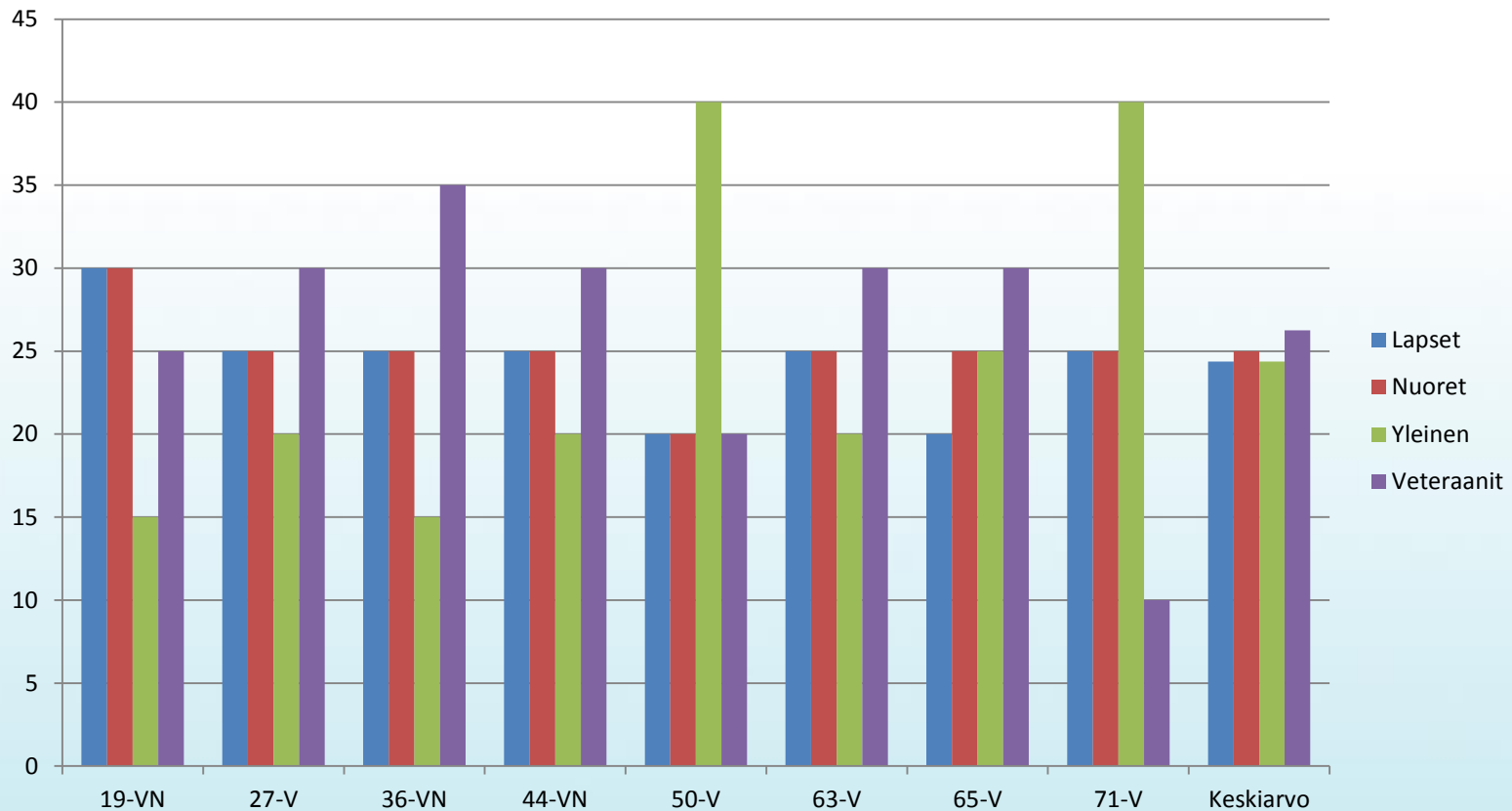
Ikäpolvitoiminnan mahdollisuuksia ja esteitä

- Minkä ikäisille resurssit (aineelliset ja toiminnalliset) resurssit tulisi kohdentaa?
- Osallistuvatko vanhemmat tarpeeksi lastensa urheilu-/liikuntaharrastusten tukemiseen? Miten oli ennen, miten nyt?
- Tehdäänkö talkootyötä nyt enemmän/vähemmän kuin ennen?
- Kohtaavatko eri ikäpolvet urheilutoiminnassa enemmän nyt vai ennen?
- Mitä eri ikäpolvet voisivat tehdä yhdessä?

Vanhustyön keskusliitto
Centralförbundet för de gamlas väl ry

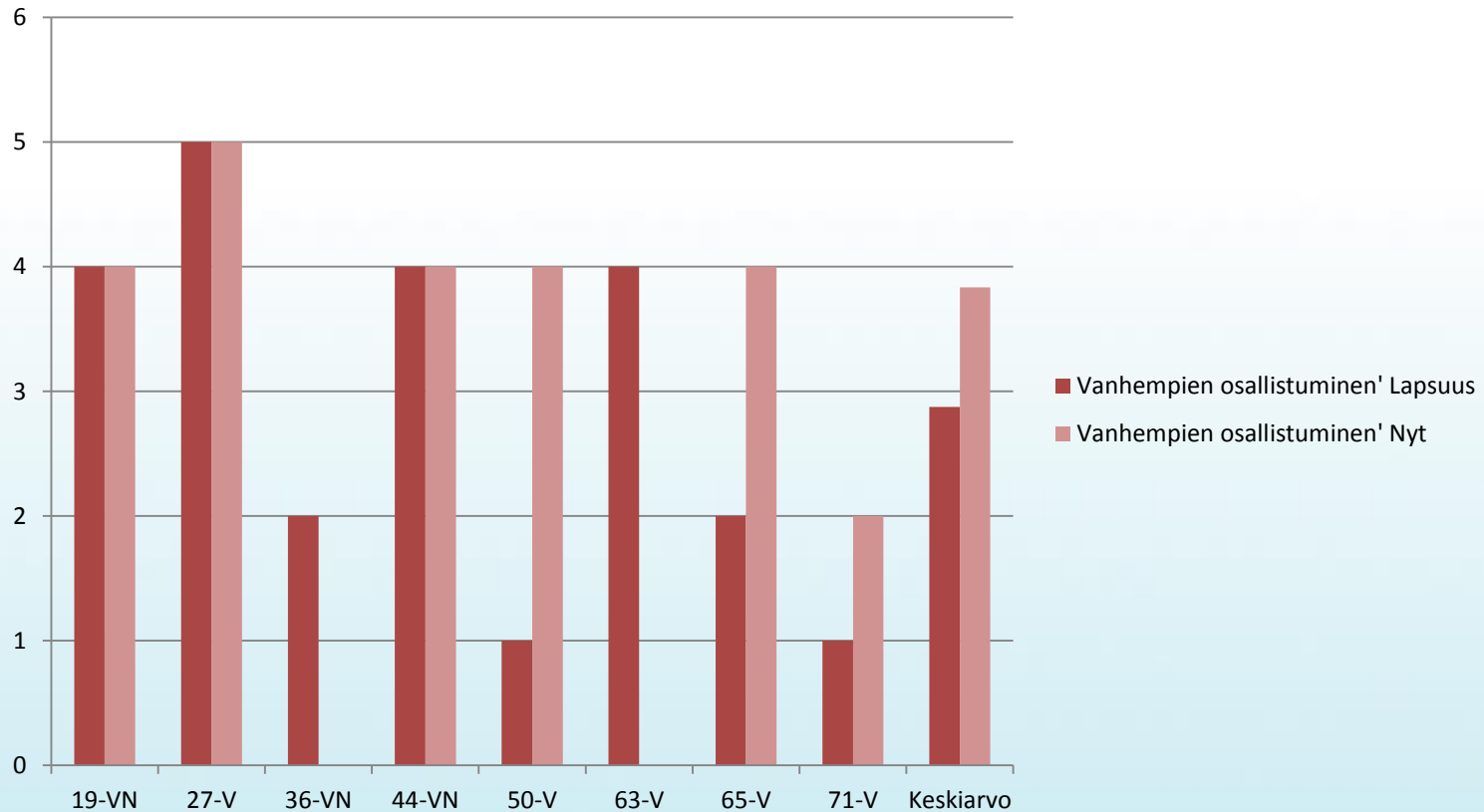
YU-keskusteluryhmä jakaisi resurssit tasaisesti lapsille, nuorille, yleiselle ja veteraanisarjalle

Vanhustyön keskusliitto
Centralförbundet för de gamlas väl ry

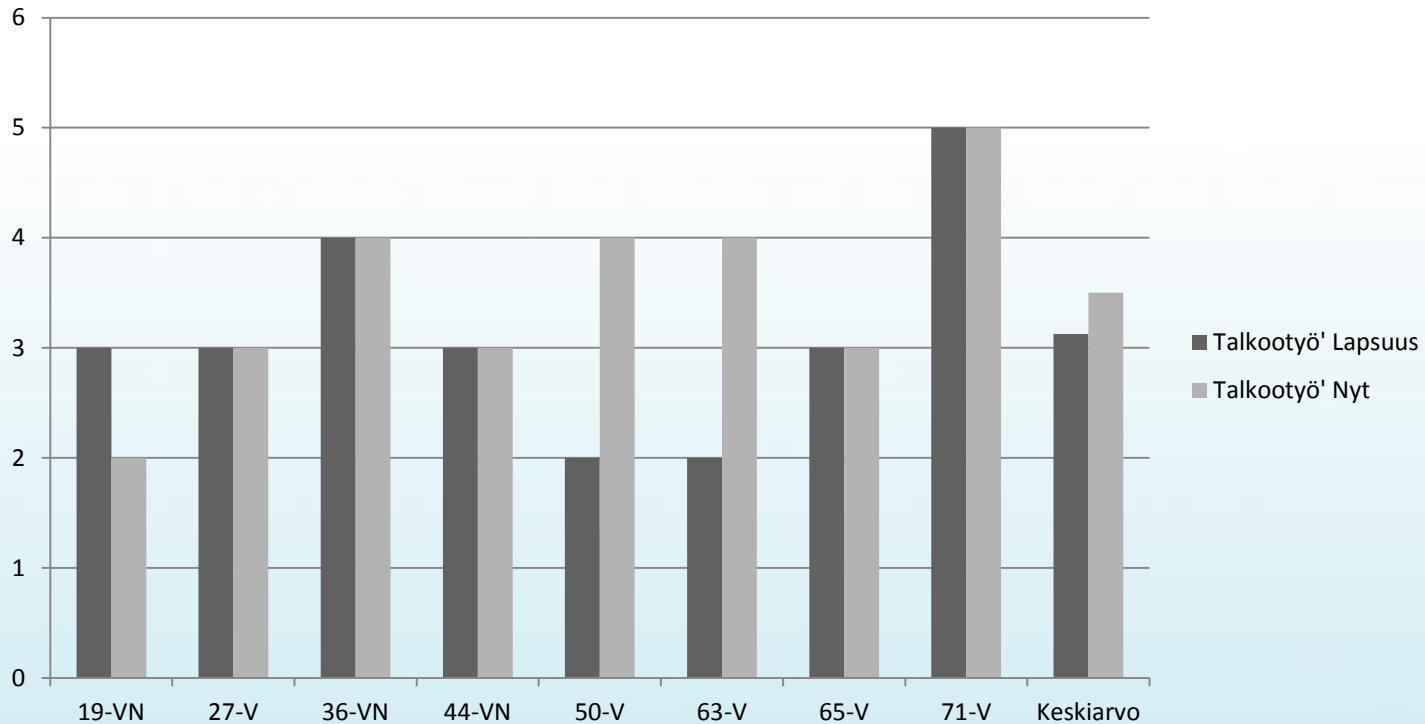
YU-keskusteluryhmän mielestä vanhemmat osallistuvat nykyään enemmän lasten urheiluharrastuksiin kuin omassa lapsuudessa

Vanhustyön keskusliitto
Centralförbundet för de gamlas väl ry

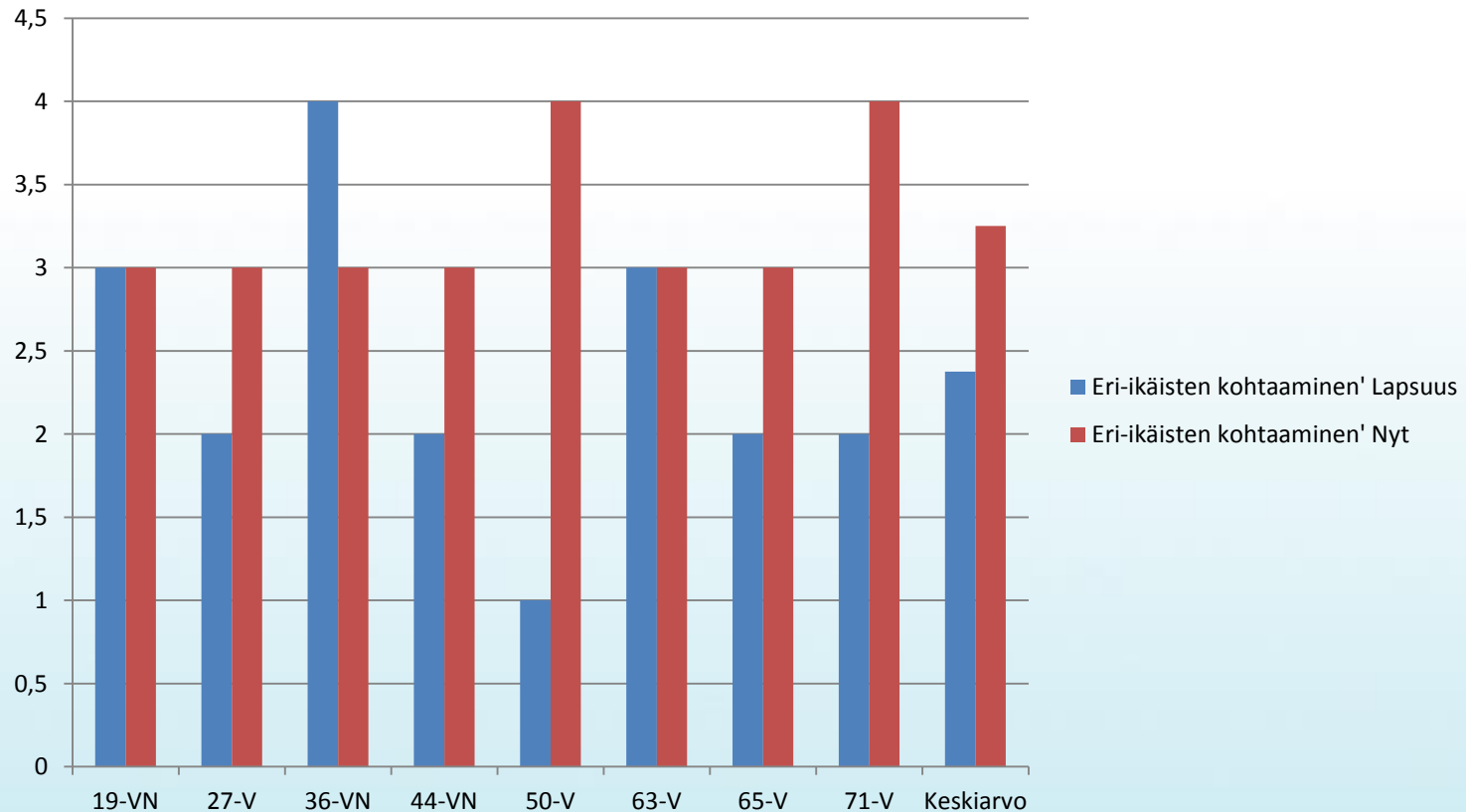
YU-keskusteluryhmän mielestä talkootyötä tehdään ainakin yhtä paljon nyt kuin omassa lapsuudessa

Vanhustyön keskusliitto
Centralförbundet för de gamlas välfärd

YU-keskusteluryhmän mielestä eri-ikäiset kohtaavat y- urheilutoiminnassa nykyään enemmän kuin omassa lapsuudessa

YU-keskusteluryhmän ajatuksia ikäpolvien välisestä yhteistoiminnasta

IKÄ	MINKÄLAISIA ERI-ikäISILLE SOPIVIA TOIMINTAMUOTOJA YLEISURHEILUSEURASSA ON TAI VOISI OLLA?
19-VN	Lapsille leikkejä, pelejä, viestitreenejä -->hauskaa motivaationa leikkimieliset kisat
19-VN	Nuorille --> enemmän lajinomaista toimintaa ryhmässä, voisi yhdistää eri ikäluokkia lajin mukaan huolimatta iästä
19-VN	Aikuisurheilu ja senioriurheilu erikseen --> asia on hyvin toiminnassa (?)
27-V	Yleisurheilukilpailut kaiken ikäisille samaan aikaan (omat sarjat, mutta erät ym. sekaisin)
27-V	Treeniryhmät kaiken ikäisille (hyödyt iästä riippumatta, oikeatasoista treeniseuraa)
27-V	Luennot ym. Tieto leviää vanhemmilta nuoremmille ja toisin päin --> uutta ideaa treeneihin
36-VN	Yleisurheilukoulut
36-VN	Ohjatut harjoitukset eri ikäryhmille
44-VN	Juoksu/urheilukouluja
44-VN	Kimppajumppaa=lihaskuntoharjoitteita
44-VN	Yhteiskisat, "sisuhuipentuma" esim. kauden loppupuolella kaiken ikäisille
50-V	Enemmän kilpailua ja kisailua lapsilla pelkän harjoittelun sijasta
50-V	Enemmän henkilökohtaista valmentamista nuorille yhteisvalmennuksen rinnalla
50-V	Enemmän seuraotteluita iästä riippumatta (derbyt kukoistukseen!)
63-V	Toimitsijatehtäviä
63-V	Valmennusta
63-V	Yhteisiä palaverejä (nuoret - vanhat)
65-V	Kilpailutoimintaa kaiken ikäisille
65-V	Lasten ja aikuisten yleisurheilukoulut
65-V	Valmennus ja ohjaus sekä toimitsijakoulutus eri-ikäisille
71-V	Terveysliikuntanäkemyksen mukaiset yhteisharjoittelut ja kuntotestit
71-V	Kilpailujen järjestelyt
71-V	Yhteistapahtumat, vaikkapa pikkujoulut

Hyvä pohja ikäpolvien yhteistoiminnalle

- Eri-ikäisistä yleisurheilijoista koostunut keskusteluryhmämme
  - Jakaisi resurssit tasaisesti eri-ikäisille
  - Näkee, että vanhemmat osallistuvat yhä enemmän lastensa harrastuksiin, että talkootyötä tehdään ainakin yhtä paljon kuin ennen ja että eri-ikäiset kohtaavat toisiaan paremmin kuin aiemmin
  - Heillä on myös paljon ehdotuksia ikäpolvitoiminnan kehittämiseksi

Vanhustyön keskusliitto
Centralförbundet för de gamlas väl ry

Eri-ikäisten väliset suhteet

Vastaajat (kysely: N= 820) arvioivat erilaisia väittämiä ikäpolvien suhteista:

- 90 prosentilla on mielestään hyvät suhteet eri ikäisiin ihmisiin
- 73 prosentilla on riittävästi eri-ikäisiä ystäviä
- Noin puolet vastaajista haluaisi tuntea enemmän eri ikäisiä ihmisiä
- Valtaosa (85 %) on sitä mieltä, että eri ikäisten ihmisten tulisi toimia enemmän yhdessä

Vanhustyön keskusliitto
Centralförbundet för de gamlas väl ry

Ikäpolvien vuorovaikutukselle on sosiaalista tilausta

- toisenikäisiin ihmisiin suhtaudutaan myönteisesti
- ikäpolvien kohtaamiselle nähdään tarvetta
- valmiutta toisenikäisiin tutustumiseen on

Vanhustyön keskusliitto
Centralförbundet för de gamlas väl ry

Kohtaamisen ja vuorovaikutuksen paikkoja tarvitaan

- Vapaaehtoistoiminnassa, harrastuksissa ja muulla vapaa-ajalla ihmiset ovat useimmiten tekemisissä oman ikäistensä kanssa ja lähellä omaa ikäänsä olevien kanssa
- Nuorimmat ja vanhimmat ikäryhmät eivät juurikaan kohtaa toisiaan vapaa-ajan areenoilla
- Vapaa-ajan areenoilla olisi tarvetta lasten, nuorten ja nuorten aikuisten sekä seniorien ja vanhusten kohtaamisille ja yhteistoiminnalle
- Vuorovaikutukseen eri-ikäisten kesken koetaan tarvetta ja haluakin on

Johtopäätöksiä

- Ikäpolvia yhdistävälle toiminnalle on sosiokulttuurista tilausta!
- Ottakaa mallia vaikkapa suunnistajista tai haastattelemistamme yleisurheilijoista!
- Ikäpolvien yhteistoiminnassa ei järjestetä MM-kilpailuja, mutta sen avulla liikunnasta ja urheilusta saa monenlaisia kokemuksia ja toiminnassa syntyy monenlaisia merkityksiä!